



ROZSUDOK
V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Anny Markovej a členiek senátu JUDr. Dariny Ličkovej a JUDr. Júlie Horskej, v právnej veci žalobcu: **M.D.**, zast. JUDr. D.M., advokátom so sídlom H.S. proti žalovanému: **E.S.**, K.S., zast. JUDr. M.T., advokátom so sídlom S.S., IČO: X., **o zaplatenie 3 899,39 eur (117 473,-- Sk) s prísl.**, na odvolanie žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach zo 16. mája 2008, č.k. 6 Cb 420/1996-130, takto

r o z h o d o l:

Napadnutý rozsudok Krajského súdu v Košiciach zo 16. mája 2008, č.k. 6 Cb 420/1996-130 sa **p o t v r d z u j e**.

Žalobca je povinný uhradiť žalovanému náhradu trov odvolacieho konania na účet zástupcu vo výške 174,19 eur (5 247,50,-- Sk).

O d ô v o d n e n i e:

Krajský súd v Košiciach rozsudkom zo 16. mája 2008, č.k. 6 Cb 420/1996-130 žalobu na zaplatenie 3 899,39 eur (117 473,-- Sk) s príslušenstvom zamietol a zaviazal žalobcu uhradiť žalovanému trovy konania na účet zástupcu v sume 1 141,51 eur (34 389,-- Sk).

Z odôvodnenia rozhodnutia súdu prvého stupňa vyplýva, že žalobca sa žalobou pôvodne domáhal zaplatenia sumy 304 473,50,-- Sk s prísl. za nezaplatené faktúry č. 18/93, č. 14/94, č. 18/94, č. 19/94 a č. 20/94.

Z úhrnej sumy 324 483,50,-- Sk žalovaný uhradil len 20 010,-- Sk na f. č. 18/93, takže celkove zostala neuhradená suma 304 473,50,-- Sk.

Žalobca vzal v priebehu konania čiastočne žalobu späť v sume 186 997,50,-- Sk, o čom rozhodol súd prvého stupňa samostatným uznesením.

Predmetom konania preto zostala suma 117 473,-- Sk so 14% úrokom z omeškania od 12. októbra 1996 do zaplatenia. Sporným zostali medzi účastníkmi len neuhradené faktúry č. 14/94 na sumu 116 019,-- Sk a časť neuspokojenej pohľadávky z faktúry č. 18/93 v sume 1 454,-- Sk.

K späťvzatiu žaloby v uvedenom rozsahu, t.j. 186 997,50,-- Sk došlo po podaní žaloby 23. júna 2000 (uznesenie súdu prvého stupňa zo 16. mája 2008, č.k. 6 Cb 420/1996-128).

Medzi účastníkmi konania zostáva sporná skutočnosť, či je právne opodstatnená kompenzačná námietka žalovaného, spočívajúca v započítaní žalovaného údajnej pohľadávky v celkovej sume 117 473,-- Sk. Žalobca je názoru, že nie sú splnené kritéria § 454 Obč.zák. o bezdôvodnom obohatení žalobcu, ak žalovaný zaplatil odplatu za prepravu tovaru náhradnému prepravcovi, ktorý vykonal za žalobcu prepravu tovaru z miesta dopravnej nehody do Moskvy.

Žalovaný trval na kompenzačnej námietke.

Prvostupňový súd konštatoval po vykonanom dokazovaní (faktúry č. 18/93, č. 14/94, č. 18/94, č. 19/94 a č. 20/94 medzinárodného nákladného listu, oznámenia S., a.s. z 9. októbra 1996 a príloh týkajúcich sa medzinárodnej prepravy, f.č. 1060/94 žalovaného, f.č. 11/94 príloh faktúr), že žalobcov nárok na zaplatenie 117 473,-- Sk s prísl. na úhradu f.č. 14/94 v sume 116 019,-- Sk a zostatok na f.č. 18/93 v sume 1 454,-- Sk je opodstatnený.

Spornou zostala opodstatnenosť kompenzačnej námietky žalovaného, ktorú vzniesol v rozsahu sumy uplatnenej žalobcom (z nároku v sume 123 000,-- Sk).

Žalovaný preukázal pravdivosť tvrdenia o skutočnostiach preplatenia sumy 123 000,-- Sk S. žalobcovi z celkovej sumy 132 199,-- Sk na základe zaťažujúcej faktúry žalovaného č. 1060/94 (týkajúcej sa prepravy tovaru z miesta nehody do Moskvy a následného stojného).

Keďže žalovaný nenavrhol, aby mu bolo prisúdené viac než voči nemu uplatnil žalobca, je takýto prejav možné považovať len za obranu proti žalobe žalobcu, s ktorou sa súd môže vysporiadať len v odôvodnení rozsudku (§ 98 O.s.p.).

Právny základ započítania (kompenzácie) upravuje Občiansky zákonník v ust. § 580, podľa ktorého, ak veriteľ a dlžník majú vzájomné pohľadávky, ktorých plnenie je rovnakého druhu a navzájom sa kryjú, tieto pohľadávky zaniknú započítaním, ak niektorý z účastníkov urobí voči druhému prejav smerujúci k započítaniu. Zánik nastane okamihom, keď sa stretli pohľadávky spôsobilé na započítanie.

Základným predpokladom započítania teda sú - vzájomnosť pohľadávok, rovnaký druh plnenia, spôsobilosť na započítanie a právny úkon smerujúci k započítaniu.

Vzájomnosť pohľadávok je daná, ak ide o dva záväzky medzi tými istými subjektmi.

Za úkon smerujúci k započítaniu je potrebné považovať jednoznačný prejav vôle započítať vlastnú pohľadávku s pohľadávkou dlžníka. Takýto prejav je možné urobiť aj v rámci súdneho konania ako obranu proti žalobe, pričom súhlas druhého účastníka so započítaním nie je potrebný, takže k započítaniu dôjde pri splnení zákonných podmienok, aj proti vôli druhého účastníka.

Obchodný zákonník navyše umožňuje aj započítanie niektorých premlčaných a nesplatených pohľadávok, peňažných pohľadávok znejúcich na rôzne meny a ďalšie osobitné prípady započítania (§§ 358 - 363 Obch. zák.).

Podľa ust. § 451 ods. 2 Obč. zák. bezdôvodným obohatením je aj majetkový prospech získaný plnením bez právneho dôvodu (§ 451 ods. 2 Obč. zák.).

O plnenie bez právneho dôvodu ide predovšetkým v prípade, ak sa niekomu poskytol majetkový prospech bez toho, aby na to bol právny dôvod.

Je nesporné, že žalovanému vznikli náklady v súvislosti s prepravou tovaru zaplatením náhradnej prepravy náhradnému dopravcovi na trase z miesta nehody do Moskvy a zároveň

za stojné v celkovej výške 123 000,-- Sk. Uvedená suma bola poisťovňou vyplatená žalobcovi z dôvodu, že sa uhradza vyfakturovaná suma žalovaným žalobcovi na tejto náhradnej preprave.

Žalobca prijal plnenie od poisťovne v celkovej výške 132 199,-- Sk, pričom z tejto sumy nevrátil žalovanému 123 000,-- Sk ako náklady, ktoré mu vznikli na zabezpečenie prepravy tovaru, ktorú mal vykonať pre žalovaného žalobca.

Žalobca nevykonal predmetnú prepravu z miesta nehody do Moskvy, prevzal hodnotu nákladov náhradnej prepravy, ktorú nevynaložil a predmetnú náhradu si ponechal. Nebol pritom daný žiadny zákonný ani zmluvný dôvod, aby si ponechal hodnotu prepravy, ktorú nerealizoval a ktorú vynaložil žalovaný.

Súd prvého stupňa preto dospel k názoru, že ide o plnenie bez právneho dôvodu, ktoré si ponechal žalobca, keďže nebol žiadny právny dôvod (právny titul), aby si uvedenú sumu, ktorú vynaložil žalovaný, ponechal.

Pretože sú splnené všetky zákonné kritéria o kompenzácii, súd prvého stupňa dospel k záveru, že na základe vzájomného započítania došlo k zániku nároku žalobcu, a preto žalobu v celom rozsahu zamietol.

O trovách konania súd prvého stupňa rozhodol podľa ust. § 142 ods. 1 O.s.p. a priznal ich náhradu úspešnému účastníkovi, t.j. žalovanému.

Proti tomuto rozhodnutiu podal odvolanie žalobca v zákonom stanovenej lehote a navrhol, aby odvolací súd zmenil napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa tak, že zaviazže žalovaného zaplatiť mu 117 473,-- Sk so 14%-ným úrokom z omeškania ročne od 12. októbra 1996 do zaplattenia a zaplatiť mu trovy konania v sume 39 961,20,-- Sk z týchto dôvodov:

Žalobca nevie, na základe čoho dospel prvostupňový súd k právnenému záveru, že došlo k zániku pohľadávky žalobcu vymáhanej v tomto konaní jej vzájomným započítaním na pohľadávku žalovaného, keďže hodnota prepravy nebola žalobcovi zaplattená žalovaným, ale z titulu poisťného plnenia bola táto platba preukázaná žalobcovi S., a.s., teda išlo o plnenie tretej osoby.

S., a.s. poskytla žalobcovi poistné plnenie na základe poistnej zmluvy, uzatvorenej medzi poisťovňou a žalobcom, a preto nie je možné toto plnenie posúdiť ako bezdôvodné obohatenie získané žalobcom na úkor žalovaného.

Žalovaný vystupoval vo vzťahu so žalobcom ako dopravca a teda po dopravnej nehode žalobcu uskutočnil prepravu z miesta nehody do Moskvy a zaplatil za túto časť prepravy náhradnému dopravcovi. Žalovaný mal túto časť prepravy vyúčtovať odosielateľovi tovaru a nie požadovať cenu náhradnej prepravy z titulu bezdôvodného obohatenia od žalobcu. Má za to, že rozhodnutím prvostupňového súdu by došlo naopak k bezdôvodnému obohateniu na strane žalovaného.

Žalobca napadol aj výrok o trovách konania, keďže žalovaný zaplatil časť z uplatneného nároku v sume 83 156,-- Sk až po podaní žaloby a teda aj v prípade úspešnosti žalovaného v konaní by táto úspešnosť bola 72,716%.

Žalovaný sa písomne vyjadril k odvolaniu žalobcu a navrhol, aby odvolací súd napadnuté rozhodnutie prvostupňového súdu potvrdil a zaviazal žalobcu zaplatiť žalovanému trovy odvolacieho konania z týchto dôvodov:

Žalobca svoj záväzok na uskutočnenie prepravy nespĺnil z dôvodu dopravnej nehody, pričom sa pri nehode zranil a nemohol zabezpečiť prekládku tovaru a jeho prepravu do miesta určenia. Z tohto dôvodu žalovaný za žalobcu zaobstaral prekládku tovaru a jeho prepravu do miesta určenia, pričom žalovaný zaplatil náhradnému dopravcovi sumu 123 000,-- Sk.

Pri dopravnej nehode vznikla škoda na dopravných prostriedkoch, prepravovanom tovare, nákladmi na stojné, prekládku tovaru a pod.

Vysporiadanie škôd riešila S., a.s. tak, že priznala odosielateľovi tovaru náhradu škody na zásielke vo výške 54 864,44,-- DM (1 120 106,90,-- Sk).

S. zaplatila žalobcovi 132 199,-- Sk, pričom o túto sumu znížila nárok odosielateľa za škodu na zásielke.

V konaní bolo preukázané, že žalobca ako dopravca mal záväzok vykonať prepravu, záväzok splnil len čiastočne, náhradnú prepravu za žalobcu zabezpečil a zaplatil žalovaný.

Žalovaný nemal právny dôvod na plnenie za žalobcu, preto žalovaný, ktorý namiesto žalobcu zabezpečil náhradnú prepravu, má právo, aby mu žalobca takto získaný prospech vydal.

S., a.s. poskytla žalobcovi poistné plnenie na základe dokladov poskytnutých žalovaným ako účelovo určené plnenie na náhradu stojného (48 000,-- Sk) a ceny prepravy Zálesie - Moskva 75 000,-- Sk.

Žalobca sa o vysporiadanie nárokov nestaral, preto zavinením žalobcu až v októbri 1996, t.j. 2 roky po poistnej udalosti, došlo k vysporiadaniu nárokov súvisiacich s touto dopravnou nehodou, keďže žalovaný predložil požadované doklady za žalobcu.

Teda žalobca svojou nečinnosťou spôsobil, že jeho nárok na zaplatenie ceny vykonaných preprav vo výške 83 156,-- Sk bol uspokojený až po podaní žaloby.

Žalovaný požiadal o priznanie trov odvolacieho konania za 1 úkon právnej pomoci 4 250,-- Sk, 1x režijný paušál 190,-- Sk a 19% DPH, t.j. 807,50,-- Sk.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací (§ 10 ods. 2 O.s.p.) prejednal odvolanie žalobcu podľa ust. § 212 ods. 1 O.s.p. bez nariadenia pojednávania v zmysle ust. § 214 ods. 2 O.s.p. a dospel k názoru, že odvolaniu žalobcu nie je možné vyhovieť.

Odvolací súd je názoru, že prvostupňový súd vykonal dostatočné dokazovanie, z ktorého vyvodil vecne správne závery, keď dospel k záveru, že žalobca nevykonal zmluvne dohodnutú prepravu a v dôsledku dopravnej nehody nebol prepravu ani schopný vykonať.

Žalobca však prijal poistné plnenie od S., a.s. aj za nevykonanú prepravu, čím získal bezdôvodné obohatenie podľa ust. § 451 ods. 2 Obč. zák. Prijaté poistné plnenie vo výške 48 000,-- Sk (stojné) a 75 000,-- Sk (cena prepravy na trase Zálesie - Moskva), ktoré zaplatil žalovaný a neposkytol žalobcovi.

Odvolací súd sa preto stotožnil s názorom súdu prvého stupňa, že v predmetnej veci boli splnené všetky zákonné kritéria o kompenzácii a že došlo na základe započítania k zániku nároku žalobcu.

Najvyšší súd Slovenskej republiky preto rozsudok súdu prvého stupňa v časti týkajúcej sa sumy 117 473,-- Sk s prísl. ako vecne správny potvrdil podľa ust. § 219 ods. 2 O.s.p., pričom poukazuje na odôvodnenie rozsudku, s ktorým sa v celom rozsahu stotožnil.

Žalovaný sa odvolal aj do trov konania, poukazujúc na skutočnosť, že v časti žaloby o zaplatenie sumy 186 997,50,-- Sk vzal žalobu späť v dôsledku zaplatenia tejto sumy žalovaným po podaní žaloby.

Najvyšší súd Slovenskej republiky konštatoval, že prvostupňový súd uznesením zo 16. mája 2008, č.k. 6 Cb 420/1996-128 pripustil späťvzatie žaloby nad sumu 117 473,-- Sk s prísl. a v tejto časti konanie zastavil.

V odôvodnení uznesenia súdu prvého stupňa uviedol, že o náhrade trov konania bude rozhodnuté v rozhodnutí o veci samej.

Žalobca podal žalobu na zaplatenie 304 473,50,-- Sk, pričom táto došla na súd 12. apríla 1995.

Žalovaný v priebehu súdneho konania uhradil žalobcovi 77 629,-- Sk dňa 8. júna 1995 a dňa 21. októbra 1996 sumu 5 527,-- Sk.

Žalobca podaním došlým na súd prvého stupňa 12. novembra 1996 žalobu o zaplatenie 99 466,10,-- Sk a podaním došlým na súd 27. júna 1995 vzal žalobu späť v časti o zaplatenie 77 629,-- Sk.

Odvolací súd preto skúmal dôvodnosť odvolania žalobcu pri posudzovaní výroku napadnutého rozhodnutia o trovách konania z pohľadu ust. § 146 ods. 2 druhá veta O.s.p. a ust. § 142 ods. 1 O.s.p., t.j. správanie, resp. zavinenie žalobcu, ako aj jeho úspešnosť a dospel k názoru, že žalobca si neuplatnil riadne v S., a.s. nárok na poistné plnenie v súvislosti s dopravnou nehodou v Poľsku a až po predložení dokladov ako i spolupráce žalovaného, poskytla poisťovňa žalobcovi poistné plnenie 16. októbra 1996, teda po podaní žaloby.

Najvyšší súd Slovenskej republiky preto rozsudok súdu prvého stupňa i v časti výroku o trovách konania ako vecne správny podľa ust. § 219 O.s.p. potvrdil, keďže dospel k názoru,

že v predmetnej veci neboli splnené podmienky pre priznanie trov konania v zastavujúcej časti pre čiastočné späťvzatie žaloby podľa ust. § 146 ods. 2 druhá veta O.s.p.

O trovách odvolacieho konania odvolací súd rozhodol podľa ust. § 224 ods. 1 O.s.p. v spojení s ust. § 142 ods. 1 O.s.p., t.j. podľa úspechu účastníkov v konaní a priznal ich náhradu úspešnému účastníkovi - žalovanému.

Trovy odvolacieho konania spočívajú z náhrady trov vzniknutých žalovanému jeho zastupovaním - poskytnutím právnej pomoci za 1 úkon právnej pomoci vo výške 4 250,-- Sk + 19% DPH - 807,50,-- Sk a 1x režijný paušál 190,-- Sk za vyjadrenie žalovaného k odvolaniu žalobcu podľa vyhl. č. 655/2004 Z.z. spolu 174,19 eur (5 247,50,-- Sk).

P o u č e n i e: Proti tomuto rozsudku odvolanie nie je prípustné.

V Bratislave 16. marca 2009

JUDr. Anna Marková, v.r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia: M.